

Trumpův protekcionismus je hrozbou pro svobodu

Donald Trump to říká znovu a znovu: Pro mě je nejkrásnějším slovem ve slovníku clo. Je to moje oblíbené slovo.

V průběhu let Trump vyjadřoval protichůdné názory na téměř všechno. Jednou vyzýval k masivní jednorázové dani pro bohaté a k univerzálnímu zdravotnímu pojištění poskytovanému zaměstnavateli se subvencemi pro ty, kdo to potřebují, aby později prosazoval přesný opak. Mezi lety 1999 a 2012 změnil Trump politickou příslušnost sedmkrát. Jen v jednom ohledu zůstal sám sobě věrný: v otázce cel. Dříve vinil Japonce a obchodní deficit s Japonskem z amerických ekonomických problémů. Úspěšně získával podporu voličů tím, že střídavě obviňoval Japonce, Němce nebo Číňany, zdůrazňoval zápornou obchodní bilanci USA a volal po vyšších clech.

Proč politici jako Trump prosazují protekcionistickou rétoriku, když všechny historické důkazy ukazují, že žádná země nikdy nezbohatla díky protekcionismu? Možných důvodů je mnoho: ekonomická neznalost, která se vyskytuje u zástupců všech stran; zkušenost, že protekcionistické sliby přinášejí hlasy; i vliv lobbistů zastupujících firmy, které se chtějí chránit před zahraniční konkurencí.

Existuje ale ještě jeden významný motiv, zvláště u Donalda Trumpa: celní politika je nástroj, který mohou politici využívat ke svému osobnímu prospěchu. Stejně jako mnoho dalších státních regulací dává svévolná celní politika politikům velkou moc, protože mohou cla podle libosti zvyšovat nebo je naopak výměnou za odpovídající ústupky znovu snižovat. Britští ekonomové Aris Trantidis a Nick Cowen ve své studii „*Hayek versus Trump. Cesta radikální pravice k nevolnictví*“ naléhavě varují před tím, že celní politika může vést k erozi politické svobody a tržního kapitalismu:

Pokud se stanou typickými částečně diskriminační příděly, mohou ekonomičtí aktéři zjistit, že je nemožné fungovat mimo dosah politizované ekonomiky a vyhnout se uplatňování nátlaku, který s sebou nese. V takovém bodě částečně diskriminační zásahy nevytvářejí jen státem řízenou ekonomiku, ale politicky řízenou společnost, v níž lze ekonomické aktéry identifikovat, cílit na ně, odměňovat je nebo je diskriminovat z politických důvodů. Pokud je alokace příležitostí systematicky kontrolována jedinou politickou silou, která určuje, jak vláda rozděluje zdroje, ocitají se společenské skupiny ve vztahu závislosti, který místo násilí používá částečně diskriminační příděly jako socioekonomické sankce, jež nutí občany prokazovat politickou loajalitu a zdržet se silných projevů nesouhlasu.

Podezřelé vazby?

Podezření na propojení mezi Trumpovou celní politikou a osobními podnikatelskými zájmy je nápadné v případě jeho přístupu k Vietnamu. Na začátku dubna 2025 Donald Trump pohrozil, že v rámci své nové obchodní politiky uvalí na vietnamský export do Spojených států trestná cla až ve výši 46 procent. Renomovaný ekonom Mark Skousen k tomu poznamenal: Když Vietnam zasáhl bizarní 46procentní clo na jeho export do Spojených států, tamní vláda odpověděla nabídkou nulové sazby mezi oběma zeměmi a Trump ji odmítl. Toto odmítnutí přijmout skutečnou dohodu o volném obchodu je obzvláště pobuřující, když se tak trestá bývalý nepřítel, který přijal tržní kapitalismus a konečně unikl zlu komunismu. Tento příklad také ukazuje, že argument Trumpových obhájců, podle něhož hrozba vysokých cel ve skutečnosti slouží jen k tomu, aby se cla na obou stranách co nejvíce snížila, je nesmyslný.

Současně vietnamské úřady jednaly s Trump Organisation o rozsáhlém golfovém a realitním projektu. Vietnam vláda v květnu 2025 schválila projekt v hodnotě zhruba 1,5 miliardy dolarů a schválení přišlo nápadně rychle v období intenzivního obchodního napětí s USA. Jen o několik týdnů později Trump veřejně změnil postoj k Vietnamu. Na začátku července 2025 oznámil, že Vietnam nakonec nebude muset platit hrozících 46 procent. Místo toho byla oznámena dohoda o plošných clech přibližně 20

procent. Toto snížení bylo prezentováno jako výsledek úspěšných vyjednávání. Kritici upozorňují, že načasování celní hrozby, schválení resortního projektu a následné snížení cel přinejmenším vytvářejí dojem střetu zájmů. Trumpův tým jakoukoli souvislost odmítá, případ však slouží jako příklad toho, jak mohou být hranice mezi vládní obchodní politikou a soukromými podnikatelskými zájmy potenciálně neostré. Dopady protekcionismu proto přesahují ekonomické škody a zahrnují i významná politická rizika, včetně možné eroze právního státu.

Rainer Zitelmann (<https://libinst.cz/autor/rainer-zitelmann/>)

 (https://libinst.cz)	Liberální institut Jungmannova 26/15 110 00 Praha 1 jakub.kunes@libinst.cz (mailto:info@libinst.cz) +420 723 901 455 (tel: +42072390455)	Naše projekty Den daňové (https://www.dendanovesvobody.cz) svobody info@libinst.cz (Setřít skola) Výroční (/vyrocni- cena cena) Podpořte (https://libinst.cz/podporte-nas) nás nas/)	Důležité odkazy Články (/clanky) O nás (/o-nas) Kontakty (/kontakty) (https://www.instagram.com/libinstitut/) (https://x.com/libinstitut) (https://www.facebook.com/profile.php?id=61567494475603)
--	---	--	---